

GORENJEV

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljave naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za peti vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovoljivo pošiljati naročila, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Ne skrunimo lepote naše Gorenjske!

IV.

Gre se torej za regulacni načrt Kranja. Čim več stvarnega zanimanja se vzbudi za to zadevo, čim več bo ljubezni do dela, tem temeljiteje se bo presojala stvar in zasebni interesi stopijo v ozadje za javne interese.

Le s tega stališča se morajo presojati naši članki, ki se nanašajo na načrt »bodočega« Kranja, za kateri načrt se že zanimajo odločilni, merodajni krogi z veliko vnemo in hvalevredno marljivostjo.

Česa nočemo pri novih naših zgradbah in regulacnih načrtih, česa se branimo in kaj smatramo naravnost za skrunjenje naše prelepe Gorenjske, tega bisera med pokrajinami naše ožje in širje domovine, to smo navedli v svojih prejšnjih člankih. Tu naj še enkrat na kratko ponovimo ona glavna načela, ki naj bi bila vodilna pri rešitvi tako važne akcije kakor je načrt našega mesta.

Kakor vsa Gorenjska, tako se odlikuje tudi Kranj po svojem bogato razčlenjenem, veličastnem planinskem ozadju ali okviru. Ali naj mar ponosna gorenjska metropola, naš ljubi in lepi Kranj, pusti, da se to njeno mogočno planinsko ozadje samohotno pokvari, oskruni?

Znan nam je nadalje naravni razvoj slovenske kulture na Gorenjskem v zvezi z historičnim razvojem Kranja. Stari, domači domovi odgovarjajo planinskemu značaju naše Gorenjske. Držimo se tudi mi v Kranju pri svojih novih zidanjih in načrtih domačega sloga, to je edino pametno, edino naravno. Ta slog je izrastel iz domačih tal. Poleg tega pa izkušajmo ohraniti staremu Kranju njegovo staro patriarhalno lice in

ne odstranjamo in ne preneharjamo tjavendan čistiljivih mestnih hiš.

Novi Kranj mora odgovarjati značaju naše pokrajine. Ako smo torej dosledni, ne moremo in ne smemo prezreti še zelo važne točke. To se tiče naših špeciialno lokalnih (krajevnih) in terenskih razmer.

Na tem mestu se moramo odločno upreti, da bi hotel kdo novi Kranj urediti po ravnilu (linealu). Ravnilo je največji sovražnik in razdiralec naravne lepote. Za Boga, le ne razdeliti te krasne, idilično lepe okolice mesta Kranja na kvadrate, ne je razdeliti z dolgočasnimi premami ulic na skupine pustih kasarniških naselbin in šablonskih zgradb malomestnega neukusa. Ne ustvarjamo novih nepotrebnih komunikacij (cest, potov) v premah, v katerih se izgubi vsa zanimivost okolice tako v celoti, kakor v posameznostih.

Koliko krasnejše, koliko ljubše so očesu skupine hiš in hišic, bogatih in preprostih vil, katere lično prijazno objemljejo kultivirani vrtovi in nasadi, kateri se v mirno in neprisljieno zakrivljenih linijah nudijo gledalcu, ne da bi bila radi tega ovirana komunikacija. Prilagodimo tudi razdelitev (parcelacijo) sveta za nova stavbišča danim razmeram. Tako bi bilo silno nespametno, pa tudi ne lahko utesniti romantično strujo Kokre v nesrečni lineal. Prilagodimo se naravnemu toku reke, prilagodimo se tudi dosedanjim cestnim zvezam, katere bo treba seveda prikladno uravnati, razširiti. Tako dosežemo dvojni uspeh, stvarni in finančni.

Pri tem bo tudi gledati na to, da se bodočemu mestu ohrani kolikor mogoče mnogo lepih razgledov na planino in okolice iz ulic, ki se imajo izvršiti v novem predmestju. Pomislimo, kako lep je že z našega trga razgled na Storžič

To je nekaj naravnost čarobnega. Kako človeka razvedri tak pogled iz sredine mesta! Tako bo tudi v predmestju, ki ima v kratkem nastati.

Kakor se branimo ravnila (lineala) v tlorisu, tako nam je pri srcu, da ohranimo — seveda po možnosti — sebi in svojim potomcem vsaj nekoliko one terenske raznoterosti, ki tako sijajno karakterizira Kranj. Varovati se torej treba, da preveč ne planiramo, saj nočemo ustvariti zastarelega »eksercirplaca«, ampak lično, veselo naselbino z vsem komfortom (udobnostjo), ki ga more nuditi malo mesto v zložno kupiranem terenu s svojimi prijaznimi, četudi prav skromnimi, a ukusnimi zgradbami.

Pri kraju smo. Sprožili smo razgovor o načrtu novega in starega Kranja. Povedali smo svoje misli, hoteli smo svetovati le najboljše, najprikladnejše. Ako smo vzbudili s temi članki vsaj nekoliko zanimanja za novi načrt, ki je za bodočnost Kranja prevažen, mislimo, da smo zadostili svoji časnikarski dolžnosti.

Prepričani smo, da bodo odločilni krogi stvar temeljito premislili in se zavzeli za tak načrt, ki bo mestu v ponos, ki bo odgovarjal terenu, kjer stoji Kranj, pa tudi njegovi okolici in njegovemu ozadju. Bog nas varuj takega načrta, ki bi oskrnil naravnost romantično lepoto Kranja in njegove okolice.

Imeli smo čast, da smo prvi izpregovorili javno besedo o tej zadevi. Ta beseda je prijatelja, namenjena dobri stvari z najboljšim namenom. Može pa, modri in razsodni in dostopni, ki imajo izpregovoriti o načrtih zadnjo besedo, naj pretehtajo naše pošteno mišljene nasvete. Potem najbrže uvidijo njih umestnost, upravičenost in prikladnost.

PODLISTEK.

Samostanski zvonovi.

Resnična zgodba.

Konec.

Ko sem ga nekoč opazoval zamisljenega, videl sem, da ima oči uprte v samokres, ki je visel na zidu. Strmel je nanj in solzo je imel v očeh.

Ko sem doigral, sem mislil, da spi in sem hotel tiho zapustiti sobo; a nisem bil še pri vratih, ko me pekličče nazaj, me objame in poljubi. Božal me je po laseh, po licih; on pa je imel še vedno solzne oči. A jaz ga nisem razumel, smehljal sem se in mu brisal solze.

Na to je dal poklicati služkinjo, naj mu pripravi čaj. Naročil sem ji in odšel v svojo sobo. Mati je stopila v kuhinjo gledat, da se bolniku čimprej ustreže.

Zdaj je bil moj ubogi oče nekaj minut sam v sobi! —

Tu je prenehal prijatelj, ledeno strmel predse, izpil, si našgal novo cigareto pa zopet začel.

Naenkrat zabobni, votel pok se razlegne po stanovanju. Skočil sem takoj v očetovo sobo, prebledel in skoro omahnil. Oče je slonel v postelji, iz prsi mu je drla kri, v drgetajoči desnici pa je stiskal smrtne orožje.

V tem pribite tudi ostali domači, vsi preplašeni. Ko ga že tako slabotna mati ugleda, omahne

in pade poleg očeta. Ostali, razburjeni, nismo vedeli, ali bi pomagali očetu, ali materi. Hitro pošljem služkinjo po zdravnika, s sestro sva spravila mater v drugo sobo in jo položila na postelj. Nato sem pustil sestro samo pri njej, sam sem pa hitel k očetu, mu iztrgal samokres in ga treščil v kot. Bil je pa še vedno nabasan; znova se je sprežil; ta pok je predramil ranjenca, da je odprl oči in se jel zavedati. V strašnih bolečinah je stiskal krvavečo rano. Jaz mu nisem znal pomagati, položil sem ga na postelj, izpiral rano in jokal.

Kmalu je prišel rešilni voz z zdravnikom; obvezali so ga za silo in hoteli odnesti. V tem se je zavedla mati in vstopila vsa objokana v sobo, opirajoč se na svojo hčerko, mojo ubogo sestro Berto. Zopet se je vzdramil moj oče in opazil, da mu je sojenih le še malo trenotkov, prijel je mater za desnico in kanila mu je debela solza. Ko pa je ugledal mene, zdrnil se je, zbral zadnje moči in zahrepl »Samostanski zvonovi«. Razumel sem ga, da hoče, da mu še enkrat zaigram priljubljeno skladbo, a obotavljal sem se, nisem se upal v tem strašnem trenotku. A on se je siloma še enkrat zravnal, pokazal z roko na klavir, meno pa prisilil s pogledom, da sem sedel in pričel igrati.

Ko so se razlegali prvi akordi po sobi, ki je bila še vsa polna dima, utihnilo je vse. Zanske so zadržavale jok in potihoma ihtele, zdravnik ni dal več ukazov svojim pomočnikom in tudi ranje-

nec je zadržaval sapo; ni več hropel in videlo se je, kako blagodejno uplivaže ti nežni, tajinstveni akordi nanj. Pozabil je na bolečine in lahek nasmeh se bral pričujoči na njegovem obrazu. Zdravnik je hodil tiho iz kota v kot in si skrivaj brisal solze, ki jih niti on ni mogel zadržavati.

Jaz pa sem objokan, razburjen, skoro brez zavesti igral — »Samostanske zvonove«.

Bil je to prizor, strašen in pretresujoč, da ga človek ne bi mogel dvakrat prenesti — preživeti.

Bil je strašen, da ni slikarja, umetnika, ki bi mogel vsaj nekaj tega narisati, označiti v svojem umotvoru.

Bil je prizor, ki mi je vedno pred očmi, ki bi ga ne mogel pozabiti, če bi živel sto, tisoč let, če bi živel celo večnost.

Bila je smrtna tišina, jaz pa sem igral, igral — in skoro že doigral.

Turobno so brneli posamezni glasovi, moj ranjeni oče se je jel znova krčevito zvijati in hropsti vsled strašnih bolečin; nato se vnovič dvigne, zamahne, steguje se z rokama, kakor da hoče nekaj prijeti, objeti, nato pa z vzklikom: Stana! omahne in izdihne, umre —

Zdravnik mu je zatiskal oči in utrlil smrtne solze.

Pri klicu: Stana! zdrzne se moja mati, omahne, pade čez očeta in se spusti v obupen, pretresujoč jok.

Gospodarski del.

Dobavni razpis. C. kr. ravnateljstvo državne železnice v Beljaku naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da bo oddalo dobavo 700 ton kovaškega oglja in 110 ton plinovega koksa za dobo od 1. januarja do 31. decembra 1911. Ponudbe je vložiti pri navedenem ravnateljstvu najkasneje do 15. junija, t. j. do 12. ure opoldne. Ponudbeni vzorci in drugi podrobni pogoji se dobe pri navedenem ravnateljstvu v Beljaku.

Novo državno posojilo. Postava o novem državnem posojilu v znesku K 236.000.000, dobila je najvišje potrjenje. Tudi pogajanja med pošto hranilnico, katera je prevzela to novo izdajo 4% avstrijske kronske rente, in posameznimi bančnimi zavodi glede razpečavanja te nove rente so končana. V konzorciju pri izdaji nove rente direktno udeleženi zavodov, katerih je 25, se nahaja tudi Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani. Na podlagi tega oddaja Ljubljanska kreditna banka, dokler zaloga ne poide, 4% avstrijsko kronske rento po originalnem dnevnem denarnem kursu dunajske borze, ter se opozarjajo na to ugodno priliko zlasti hranilnice in posojilnice, kakor tudi drugi denarni krogi.

Dobavni razpis. C. in kr. vojno ministrstvo je naznanilo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da si namerava dobavo perila in šap za bolnike za leto 1910 po splošni konkurenci zagotoviti. Pismene ponudbe je najkasneje do 31. maja t. l. 10. ure dopoldne vložiti, in sicer za dobavo v monturno skladišče št. 1 pri c. in kr. intendanci 2. voja na Dunaju in za dobavo v monturno skladišče št. 2 pri c. in kr. intendanci 4. voja v Budapešti. Dobavni razpis je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Tedenski sejem v Kranju dne 2. maja 1910. leta. — Prignalo se je: 223 glav domače goveje živine, — glav bosanske goveje živine, — glav goveje živine hrvaške, 8 domačih telet, — hrvaških telet, 320 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, 3 domače ovce, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani vol 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 13—, proso K 7-50, rž K 9—, oves K 8—, ajda K 7-50, repno seme, K, fižol ribničan K —, mandalon K — koks —, krompir K 2-50 za 50 kg.

Mestna hranilnica v Kranju. V mesecu aprilu 1910 je 301 strank vložilo 144.328 K 02 vin. 316 strank je dvignilo 145.542 K 39 vin. 8 strankam se je izplačalo posojil 19.200 K — vin. Stanje hranilnih vlog brez kapitalizovanih vlož. obr. 4.518.245 K 60 vin. Stanje hipoteknih posojil 2.960.899 K 19 vin. Stanje občinskih posojil 479.908 K 32 vin. Denarni promet 400.582 K 92 vin.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu aprilu 1910 je 212 strank vložilo 54.122 K 56 vin. 218 strank vzdignilo 61.535 K 04 vin. 18 strankam se je izplačalo posojil 62.620 K — vin. Denarni promet 435.046 K 77 vin.

Mestna hranilnica v Kamniku. V mesecu aprilu 1910 je 198 strank vložilo 60.857 K 91 vin. 176 strank vzdignilo 71.719 K 55 vin. 12 strankam se je izplačalo hipoteknih posojil 14.350 K. Stanje hranilnih vlog 1.930.963 K 99 v. Stanje hipoteknih posojil 1.455.052 K 62 vin. Denarni promet 310.576 K 17 vin.

Jokal sem tudi jaz, sestra, zdravnik — — jokali smo vsi — —

Pokopali smo ga in pričel se je čas žalovanja. Ze tako slabotna mati je bila popolnoma pobita; sedela je v kakem kotu, zrla v tla, premišljevala in jokala. Ni trajalo dva meseca in tudi ona je legla v postelj, v smrtne postelji. Vedel sem, da je poleg izgube moža tudi zelo tare zadnji vzklík mejeja očeta: «Stana!» Videl sem, da jo muči, a nisem vedel zveze z mojim očetom in «Stano». Nisem se upal vprašati svojo ubogo mater; saj sem vedel, da bi jo s takim vprašanjem kruto mučil in bolešno rano še bolj zastrupjal.

Dva dni po materinem pogrebu mi je povedal stric kratko zgodbo.

Moj oče je rasel iz detinskih let skupaj s sosedovo edino hčerko Stanislavo. Ni čuda, da se je razvila med njima kmalu vroča, plemenita ljubezen. Ze sta delala zaljubljenca načrte za srečno skupno življenje; kar zbolil Stanislavin oče in po kratki bolezni izdihne. Na smrtni postelji je zavezal svojo hčerko pod prisego, da se posveti devičkemu stanu, da stopi v samostan — —

Moj oče jo je rotil, prosil in prigovarjal, da taka prisega ne veče cloveka, a zaman. Stanislava je zapustila pesvetno življenje in se posvetila molitvi. Vroč poljub je bil v slove nesrečnemu mladeniču.

Umetnost in književnost

III. umetniška razstava v paviljonu R. Jakopiča.

Na sv. Jožefa dan letos so otvorili v skromnem, a prikupljivem paviljonu podjetnega Rikarda Jakopiča tretjo umetniško razstavo. Razstava obsega lepo vrsto del, ki pričajo, da slovenska slikarska in kiparska umetnost krepko živi in vrlo napreduje. Izpregovoriti hočemo na tem mestu tudi mi nekaj besed o razstavi in opozoriti nanjo vse one, ki doslej še niso porabili ugodne prilike, da si jo ogleda in si tako privoščijo nekaj trenutkov uživanja lepe umetnosti.

Ivan Grohar iz Škofje Loke je danes eden najznamenitejših slovenskih slikarjev. Imponiral nam je na prvi razstavi v Jakopičevem paviljonu, ugaja nam tudi sedaj, dasi je razstavil le malo slik — sedem po številu. Med njimi so nekatere, v katerih se kaže vpliv Segantinija, onega velikega mojstra, ki je nedosežno lepo in dovršeno slikal planinsko življenje. V drugih slikah pa je našel Grohar že samega sebe. Poglejmo si njegov zanimivi «Snežni metež»! Kaže nam glavni trg v Škofji Loki v času, ko tako gosto sneži, da komaj vidiš nekaj korakov predse. Kaj pa njegov «Sejalec»? To vam je možak iz naših hribov. Sama moč, samo delo in nekaka samozavest. Skoro nas hoče spominjati ta slika na podobna dela velikega Francoza Žana Francoisa Milleta.

Rikard Jakopič je naš stari znanec. V svojih lepih pokrajinskih slikah nas rad vodi na obrežje Ljubljane, na ljubljansko močvirje, na Posavje, ali pa pograbi kak prizor iz Ljubljane same. Tako nama je to pot devetkrat naslikal karakteristično «Križarsko cerkev» (cerkev nemškega viteskega reda), ob raznih dnevnih in letnih časih, v meglenem jutru, ob svežem snegu, ob brezsolnem dnevu, ob vlagi, ob večeru, ob prihodu pomladi. Jakopiču ugajajo slike, kjer se more igrati njegov čopič s svetlobnimi učinki, kontrasti, o tem pričeta sliki «Roman» in «Pri klavirju». Prav dobro je pogodil «Alkoholika». Ta obraz pijaci vdanega možakarja je kakor izklesan.

Matija Jama iz Laksenburga se bavi kakor Jakopič najraje s pokrajinskimi slikami. Razstavil je deset slik; ugaja nam zlasti «Iz Laksenburga».

France Klemenčič iz Ljubljane je mlad, nadarjen umetnik. Njegov metiè so portreti. In niso slabi ti portreti. Odlikujejo se po živih, zdravih barvah. Posebna sta mu uspela «Portret g. C. G.» (pesnika Cvetka Golarja) in «Lastni portret». Zlasti èe clovek pogleda zadnjega, se naravnost zveseli in vzklíkne: «To ti je fant». Srčkan je Klemenčičev «Nandek».

Srečko Magolič st. iz Ljubljane je razstavil samo eno sliko, namreč «Nokturno», ki nam predlja nočni prizor iz Ljubljane (cerkev očetov franciškasov z levim obrežjem Ljubljane).

Srečko Magolič ml. iz Ljubljane je zastopan s tremi kaj dobrimi deli, namreč «Zima», «Iz mestnega loga» in «Jesenko jutro».

Rana, ki mu jo je tek časa saj vidno zacelil, se je zopet odprla in še bolj razbolela, ko je čul igrati svojega sina s takim veseljem skladbe «Samostanski zvonovi». Vedne in povsod je videl in sanjal o samostanu in Stani; to in neozdravljiva bolezen ga je gnalo v žalostno smrt.

«Nimam ti povedati ničesar več,» je končal prijatelj. Jutri bo ravno osem let od onega nesrečnega, strašnega dne. Sredi veselega petja in govorjenja mi je dejala današnji večer zaročenka smeje, da stopi v samostan, mene pa zapusti, èe ne grem igrat na klavir.

Ta šala me je spomnila na jutrišnjo obletnico, zato sem zaigral «Samostanske zvonove».

Trčila sva in izpila. Molče sem podal prijatelju roko v sožalje, molče sva se razšla.

Ko sem pa šel proti domu, so peli v samostanu, kjer je bila ljubica prijateljevega očeta za opatico, zvonovi — — Samostanski zvonovi.

Nande.

V mladem cvetju.

Roman.

Dalje.

Mali Milanček pa, ki je videl, kaj delata Oselè in Ana, ni hotel ostati za njima. Stekel je po prvo, najbližjo marjetico, izpuli po tri in štiri perece kar naenkrat in zakriči, ko je videl glavico oakubljeno, «popolnoma nič» se glasneje kakor mama.

Karel Mysz z Bleda je začel gojiti slikarstvo v svoji zreli moški dobi. Med razstavljenimi deli zlasti ugaja «Mrak», ki kaže Bled v mraku.

Nadežda Petrovič iz Belega grada je razstavila večje število pokrajinskih slik in nekaj portretov ter aktov. Zanimiv je njen «Zamorec», krepak in močan njen «Drvar», da ga je veselje videti. Med ostalimi slikami se posebno odlikujeta «Ciganska ulica v Nišu», «Niški cigani» in «Ciganska vas». Slike kažejo neko prijetno odločnost in krepkost, katere ne bi pričakovali pri umetnici. Zlasti pa z zadovoljstvom konstatiramo, da se je umetnikom Slovincem pridružila Srbkinja, sestra naša z juga. Le tako naprej! Trdno se združimo na umetniškem polju vsi Jugoslovani. Uspeh je gotov.

Venceslav Smerekar iz Ljubljane je razstavil portreta svojega očeta in svoje matere. Portreta pričata o lepi nadarjenosti mladega umetnika. Portret matere ima na sebi nekaj značilnega.

Henrika Šantel iz Gorice je poslala na razstavo štiri slike. Pohvalno je omeniti slik «Kmetica iz Monakovske okolice» in «Deček s pomarančami».

Šaša Santel iz Pazina se nam kaže v svojih delih zlasti spretnega izurjenega in vestnega risarja.

Ivan Vaupotič iz Idrije je razstavil samo eno sliko, namreč «Idrija». Slika nam predstavlja pogled na to staro, patriarhalno rudarsko mesto z vzhodne strani. Kdor je se kdaj od tam gledal na Idrijo, mora pritrditi, da se je Vaupotiču slika dobro obnesla. Pričakujemo, da nas Vaupotič v kratkem razveseli zopet s slikami iz Idrije, zlasti z onimi iz zanimivega rudarskega življenja. Takih in enakih del pogrešamo v naši umetnosti.

Ivan Zajec iz Ljubljane je razstavil več slik in kipov. Brez dvoma je med razstavljenimi kiparskimi izdelki Zajčevimi najboljše in najlepše «Kozakove sanje». V viharni zimski noči zadremalje kozak na svojem čvrstem konjiču in sanja o svojcih, o ženi, otroku, katere opazimo v obrisih. Lepi sta tudi «Vstajenji» (Kristovo vstajenje in vstajenje na sodnji dan). Po enem teh vzorcev napravi Zajec kip na nagrobnem spomeniku umrlega Janeza Majdiča v Kranju.

Peter Zmitek iz Ljubljane je nadarjen, pa tudi jako marljiv slikar; poslal je pa razstavo največ del. Niso vse enake vrednosti, a nekaj slik je brez dvoma prav lepih; tudi občinstvo je z Zmitkom zelo zadovoljno in je pokupilo še precej njegovih del. Zlasti so umetniku uspelo slike iz ribiškega življenja («Ribe», «Ribiči», «Ribiška kočja»), dovršeni so «Beneški motivi». In kaj homo rekli o Zmitku, kadar nas povede k razvalini Gallenberg, ali k Gradaščici, ali v Toplice, ali na Jesenice, ali èe nam pokaže pogled na Vič. I, radi ga imamo, kadar nas pelje po domačih krajih, pa tudi to rečemo, da so te vrste slike prav lepe.

Umetniška razstava je odprta do 15. maja. Kdor si je še ni ogledal, naj to stori nemudoma, ne bo mu žal! Ako smo tudi le enega bralca pripravili do tega, da jo poseti, nam je za enkrat dovolj. Èe nas posluša pa več prijateljev in pohiti na razstavo, nam je pa seveda še bolj prav.

«Da nas vidi kak Diogen,» je rekel Oselè — «bi dejal, da smo vsi enake pameti!»

«Oh, saj še Diogena ni potreba, samo da bi videla Minka, pa bi se smejala do solz!»

«Zvečer pa pulila marjetice sama, da bi bilo vse belo okrog nje,» je dostavil Oselè, kar je izvabilo Ani prešerno veselje v obraz.

«Prav imate,» mu je pritrdila. «Vse smo enake! Samo to je razlika, da znaže nekatere skrivati in se zatajevati, druge pa se izdajajo ob vsaki besedi. Katerim bi vi prisodili večje plemenitost?»

«Plemenitost?» se je skoro začudil Oselè. «Zdi se mi, da o plemenitosti tu sploh ni govora, ker plemeniti ste lahko tudi brez obojega. Ako pa je že ravno tako, se mi zdi vse kakor boljše, hraniti tako čuvstvo kolikor mogoče zase, ker dokler jih ne označi beseda, so nam pač sveta, a ko pridejo preko ust, postanejo prepogosto čisto navadna, ker beseda sama je že presiromašna, da bi določeno označila prevzvišeno čuvstvo, ki se dá samo čutiti, a mikdar izraziti z besedami. En sam pogled pove včasih več kakor tisoč besed.»

«Torej ste zopet na oni strani,» je dejala Ana in pobrskala kakor v zadregi s koncem malega šolnika po travi. «Vedno ste mi nasprotni, ah, dà —»

Kaj je hotela še povedati, Oselè ni zvedel, ampak videl je, da strme njene oči zopet v tisti topi zamišljenosti, kakor vedno, ko se ji je poznalo v obrazu, da bi rada govorila, a je molčala.

Vestnik gorenjske sokolske župe. Leto I., štev. 1. V Kranju dne 1. vel. travnu 1910. Izhaja po potrebi ob nedoločnem času 4 do 6 krat na leto ter stane za celo leto 1 K, posamezne številke pa 30 vin. — Izdaja in zalaga Gorenjska sokolska župa. — Odgovorni urednik Miroslav Ambrožič. — Gorenjska sokolska župa je zopet storila korak naprej in izdala prvo številko svojega Vestnika, ki bo njeno uradno glasilo. Prva številka Vestnika, prinaša na 32 straneh tole vsebino: I. zlet Gorenjske sokolske župe na Jesenice dne 17. mal. srpana 1910. — S Koroskega (Dopis) — Spored I. zletu Gorenjske sokolske župe na Jesenicah. — Vaje za tekmo in javno telovadbo na Jesenicah. — Vaje za vzorno vrsto G. S. Z. — Ob petdesetletnici naše budnice «Napreja». — Vzorni poslovnik društvenega vaditeljskega zbora. — Poslovnik župnega nadzornika. — Poslovnik župnega vaditeljskega zbora. — Iz Gorenjske sokolske župe. — Iz društev. — Društvenim odborom! — Vestnik prinaša mnogo in izbrane vsebine. Bratje, pridno sezite po njem, marljivo ga prebirajte in širite v svojih vrstah pa tudi izven njih! Vsak zaveden Gorenjec, pa tudi Slovenec bo naročnik «Vestnika»!

Esperantska slovnica. Kako velike zanimanje je zbudila esperantska slovnica v vseh slovenskih krogih, kaže dejstvo, da se je razprodalo tekoma treh tednov do 400 izvedov. Kdor se želi slovnice naj jo naroči prek osloj. Da se izogne povzetnim stroškom, se priporoča poslati denar naprej (1:30 K s poštnino) na založnika Lj. Koser, Juršinci pri Ptuj, Stajersko.

«Matica Slovenska» 173. odborova seja se je vršila dne 15. aprila. Predsednik naznanja, da je zastopal «Matico» pri pogrebu rajnega pesnika Medveda in v spremstvu treh drugih članov pri glavni skupščini «Maticе Hrvatske» v Zagrebu. Poročila o dopolnilnih volitvah na letošnjem občnem zboru «Maticе Slovenske». Vsi vnovič ali na novo voljeni odborniki so voljeni na štiri leta. Pri volitvi predsedstva, blagajnika in dveh ključarjev so volili eneglasno dosedanjega predsednika g. dr. Ilesič, enake blagajnik in oba ključarja. V knjižni odsek se uvrstila na občnem zboru novo izvoljena odbornika gg. Koder in pl. Bleiwis; g. Koder se pridruži še poleg tega gospodarskemu odseku. Odda se tisk «Letopisa» in «Prevodov iz svetovne književnosti». Oddaja «Zabavne knjižnice» se odloži na prihodnjo sejo. V delni umetniški svet pošilja «Matica» kot svojega zastopnika g. ravnatelja Ivana Šubica. Določijo se recenzenti nekaterim rokopisom; prevod Zeyerjevega romana «Jan Marija Plojhar» je izgotovljen. Za 1909. leto se je prodalo 4255 garnitur, med dijake se jih je razposlalo po dve kromi 150. Za tekoče leto se je nabralo do zdaj 822 naročnikov, skupno število naročnikov slovenskega zemljevida pa znaša 900.

«Slovenska Matica» javlja: Knjige za 1909. leto je še dobiti. Zeleti je, da se za njih oglase vsi bivši člani. Tudi potrebno je, da imajo knjige za to leto vsi tisti, ki so se letos že oglašili kot matični člani ali se šele mislijo oglašiti. Minulega leta je namreč izšel I. del «Koroske» in letos izide II. del. Le kdor je obe leti član, ima torej celotno delo. Slovenski zemljevid se zdaj tiska v državnem geografskem zavodu na Dunaju. Gotov bo okoli novega leta. Ker so stroški veliki, naj bi se oglašali tudi naročniki v sorazmernem številu.

Dopisi.

Popis Tržiča.

Zapiski starega Tržičana; priobčil I. B.

Pod gorenjim naslovom je zabeležil neznan Tržičan pred dobrimi petdesetimi leti nekatere znamenitosti iz preteklosti svojega rojstnega kraja. Ohranila sta se, kolikor mi je dosedaj znano, samo dva lista teh spominov; napisal je pa ta ljubitelj lokalne zgodovine gotovo več, saj nam že ti spomini kažejo njegovo veliko zani-

Takrat se je prigugal izza meje grajski Šmen in videlo se je, da bi se rad ognil, a Ana ga je že opazila in mu prijazno prikimala.

«V šumi sem bil,» je vpil od daleč kot da ne ve, ali bi pristopil bližje ali ne. «Gospa, očediti bo treba tam pri Zplotčevemrodu. Toliko je nesnage in gnilebe, da se noga kar udara. Jaz menim, da bi ne bilo sapačno, ako bi pustili tisti Žolharjevi Mini, ki itak menda od božjega glasu živi in spi, kamor ji kaj namečejo, da bi pobrala, kar je suhega, saj v grajščini je že itak te robote za tri skladnice. Ni dobro za gozd, ako je taka nesnaga, škodljivo je za mala drevesca in ravno tam je toliko mladih jels, da je kar veselje. Kako mislite, da bi ne bilo prav, ako bi zapodili mlajša dva hlapca nekoliko tja, saj sedaj itak ni ravno take nujnega dela. Pšenice in rž smo že itak spravili, ajda je že tudi posejana, samo tam v lazih bo še treba pokositi za seno, tisto pa se bo že tudi brez teh dveh opravilo.» Dalje prih.

manje za vse važne dogodke v političnem in navadnem življenju, kakor tudi za pojave v naravi. Možno si je zapisoval razne dogodke, večinoma po svojem spominu; veliko je pa zajemal tudi iz pogovorov s starimi Tržičani, ki so se še živo spominjali francoske dobe in od katerih je marsikdo gotovo tudi videl cesarja Napoleona. Ti zapiski seveda nimajo splošne zgodovinske vrednosti in so v marsikakem oziru tudi zelo pomanjkljivi in površni. Za lokalno zgodovino Tržiča so pa gotovo ti podatki važni, interesantni in kolikor toliko tudi majhni prispevek h kulturni zgodovini Slovencev sploh. Saj v teh spominih tako jasno čitamo, kako so živeli, trpeli in se veselili Tržičani v preteklih dobah. Spomine priobčujemo v istem sporedu, kakor jih je napisal avtor. Pustil sem večinoma neizpremenjeno tudi besedilo in slog; izločil, oziroma popravil sem le najbolj v oči bodeče lokalne germanizme. V lažje umevanje spominov priobčujem pod črto nekatere važnejše dogodke iz preteklosti grajščine Neuhaus in Tržiča sploh. Sicer sem pa izkušal, kjer je bilo možno in kjer se mi je zdelo vredno, važnejše dogodke razjasniti na podlagi zgodovinskih raziskovanj in podatkov.

Grad.

Do grajščine¹⁾ sta šli dve poti; ena mimo Kodra, za Berkarjevo hišo, ena pa za Svovam. Na razpotju sta se sešli. Grad je poprej višje stal. Ko so po požaru nov grad zidali, so svet veliko znižali. Sedanje razpotje poprej ni bilo prekopano; pri prezidovanju grada so hrib presekali in tako pot okoli grada napeljali. Ko je nekoč rajni baron Dietrich Tržič in svoja posestva obiskal, in obenem tudi na Laško do ranjkega Radečkega potoval, je ukazal grad zopet prenarediti, ga na novo ometati, streho staro z opeko krito, doli sneti in s škrljavcem, katerega so iz Angleškega pripeljali, kriti. (Vsaka štiriogla plošča je veljala v Tržič postavljen 10 kr srebra.) Dalje je dal napraviti železna okenca in

¹⁾ Sedanji Tržič je nova naselbina, kar nam tudi označuje latinsko ime Novum forum ali Neo forum. Nekdanji trg je stal v podnožju Košute pod znamenitim prelazom Ljubeljem. O prvih naselbinih nimamo nikakih zgodovinskih poročil, le ustno izročilo pripoveduje sledeče: Tržič v starih časih ni stal na sedanjem mestu, ampak v stranski dolini, v podnožju Košute, kakih 6 km od sedanjega trga oddaljen. V sredi doline leži danes kmetija «Bedenkov grunt», ki leži baje natančno na mestu starega Tržiča. Trg so imenovali Forum ali Lubellino ali Loibl. Nekeč se je odrgal velik kos Košute, nastopila je še grozna povodenj in trg je bil v razvalinah. Nekateri prebivalci so bežali čez Ljubelj v sedanje Borovlje, večina je pa bežala nižje v dolino in ustanovila sedanji Tržič. Pravljica pravi končno, da je to grozno katastrofo povzročil silni zmaj, ki je, skrit v notranjosti Košute, razjarjen skakal, stresaval goro in tako povzročil nesrečo.

Ta pravljica sloni deloma na zgodovinski podlagi. Še dandanes se na onem mestu poznajo sledovi grozne katastrofe. Vse je razvaljeno. Skale in velikanske groblje dovolj jasno označujejo mesto nesreče in že od daleč ugleda potnik odlom Košute. Listine 13. stoletja nam še omenjajo Forum in Lubellino ali Loibl. Katastrofa se je pripetila prejkone med l. 1261 in 1390, ker l. 1305 se omenja nekta listina oppidum novum (novo mesto). Po mnenju novejših historikov je pa povzročil katastrofo oni silni potres, ki je 25. jan. 1348 odtrgal velik del Dobrača in zasul nekaj vasi.

Trg je bil prvotno v oblasti koroških vojvod. L. 1261 ga je podaril koroški vojvoda Ulrich III. stiškemu samostanu na Dolenskem. Fužine in selišča, o katerih pravi pravljica, da so že pred potresom stala na mestu sedanjega Tržiča, so imeli prejkone v posesti Gutenbergi, ki so bili ena najstarejših plemenitaških rodovin na Kranjskem. V drugi polovici 13. stoletja je ta rodovina izumrla. Okoli leta 1305 so imeli v oblasti graščini Alt Gutenberg in Neuhaus goriški grofje. G. ad Neuhaus so sezidali po grozni nesreči v vznožju strmega in skalovitega Kamnjeka, na severni strani sedanjega Tržiča. V 15. stoletju so imeli v posesti Alt Gutenberg in k taj graščini pripadajoči del Tržiča Lambergarji; gospodarji gradu Neuhaus pa so bili Paradajzarji. Na Lambergarje še sedaj spominja nagrobni spomenik na pokopališču tržiške župne cerkve. Silni potres je dne 26. marca l. 1511 razdeljal grad Alt Gutenberg. Sicer so pa Lambergarji redko stanovali v tem gradu; navačno se bivali na svojem gradu pri Begunjah. V 17. stoletju so gospodarili graščini Neuhaus gospodje de Werneck in v 18. stoletju grofje Barbo Waxenstein in Auersperg. Po smrti grofa Marije Jožefa Auersperga je podedovala graščino Neuhaus in k nje pripadajoča posestva njegova hči Franška, ki se je poročila z grofom Strassoldo. Iz tega zakona se je rodila hči Franciška, ki se je 6. aprila 1798 poročila z grofom in poznejšim slavim vojskovodjo Jožefom Venceljem Radetzkyjem. Grof Radetzky je 23. februarja 1807 kupil za 60.000 gld. od svoje tače Neuhaus in Alt Gutenberg z vsemi sem spadajočimi fužinami, hišami, pravicami in zemljišči. Radetzky si je mislil izbrati Tržič za svoje stalno domovanje, toda viharni časi so ga klicali na bojno polje, kjer si je spletel venec neumrljivih odlikovanj. Ko je leta 1808 Avstrija napovedala Napoleonu vojsko, je hitel tudi Radetzky pod zastavo. V tej vojni je bil radi velikih zaslug in hrabrosti povišan za podmaršala in pet let pozneje, ko so se narodi otrsavali Napoleonovega jarma, ga nahajamo kot šefa generalnega štaba v Schwarzenbergovi armadi. Po groznem požaru l. 1811, ki je uacil tudi večino Radetzkyjevih posestev, je zabredel slavni mož v hude dolgove, valed katerih je bil prisiljen dne 19. nov. 1819 vsa svoja posestva v Tržiču prodati svojemu glavnemu upniku Jos. baronu Dietrichu. Tako je zapustil Radetzky Tržič, kjer si je s svojim ljubozijim nastopom in s svojo darežljivostjo pridobil srca vseh trianov. Tedanji graščinski nadzornik in skladatelj, Janex Pogačnik, mu je posvetil slovesen «Te Deum laudamus», katerega so v tržiški župni cerkvi še peli v šestdesetih letih. Pogačnik si je za tržiško cerkveno glasbo in petje zbral nevenljivih zaslug, valed česar mu je 20. marca 1852 podelilo tedanje tržiško glasbeno društvo (Musikverein) častno diplomu.

Baron Jožef Dietrich je umrl l. 1855. Njegova hči Ana, ki je bila omožena s knezom Ludovikom Sulkowskim pl. Bieliskim, je zapustila grad Neuhaus z vsemi sem pripadajočimi posestvi svojemu nedoletnemu sinu Jožefu Mariji Sulkowskemu, ki je prevzel gospodarstvo 24. marca 1869. Od tega je kupil vsa posestva Hanhart, ki je pa kmalu vse prodal kranjski industrijski družbi, zapustil Tržič in v Kranju dalj časa deloval uspešno kot lesni trgovec. Od industrijske družbe sta kupila Neuhaus končno posestnika velike predilnice v Tržiču, Glanzmann in Gaßner, ki imata še danes ta grad v posesti.

poti zboljšati in s peskom po celi pristavi, okoli gradu in po bregu potrati. Na razpotju so pot še nekoliko ponižali in razširili. Ko so breg ob razpotju na strani Kamnjeka prikopavali, so prišli do več pedij visoke oglenice, in vmes so našli zelo staro železno podkev. Pred ognjem je bilo na našem gradu veliko zidovja. Blizu sedanjega vodnjaka je bil «poltar» za ribe, pred poltarjem pa kol vsajen in tehtnica na njem. Gospodje iz boljnih hiš, na pr. od Štantmana, Fika, Bučarja itd. so iz trga pošiljali po ribe na grad in oskrbnik jih je tehtal. Ribiči so morali vse ribe, katere so po tržiških vodah nalovili, v grad prinesiti. Okoli grada je bil visok zid. Dvoje vrat, ena majhna in ena velika, so se na dva kraja odpirala. Kapelica je bila na tej strani, kjer je vodnjak stal. Ena vrata v njo so držala iz dvorišča in domači so tudi iz zgornjega mostovja zamogli v kapelico na kor prihajati.

Kdor je hotel v kapelico od spodaj, hodisi duhovnik, ali kdo drugi, je moral iz grada na dvorišče in tako iz dvorišča od spodaj v kapelico iti. Znotraj ni bilo nič stopnjic, da bi se zamogle na kor priti; le iz zgornjega mostovja se je na kor prišlo. Masnik se je oblačil pri altanju, ker ni bilo zakristije. V oltarju je bila podoba svetega Lenarta, ki še sedaj visi v cerkvi sv. Jožefa na hribu, pri stranskem altanju. To podoba sv. Lenarta je rajnski Engländer Blejčkovemu Lemartu ponujal. On je pa ni hotel, ker je bila za hišo prevelika; segala bi bila od stropa do tal. Nato so jo djali k sv. Jožefu. Okvir podobe je bil črn, zgorej naprej okrogel. Po požaru so pa naredili polikan okvir z orbevega lesa. Zdi se, kakor bi se videla na podobi nekoliko podoba starega grada. Znotraj gradovega obzidja je bil hlev za konje, ker oskrbnik je imel vedno po 2 konja. Dalje je bila tu vozarnica in žitnica, kamor so shranjevali domače žito in pa tudi žito, katero so podložniki za kazni ali zahvalo v grad prinašali. Dvorišče je bilo precej veliko. Blizu velikih vrat je bila kancelija (uradna pisarna) in dalje od tod na levi je bila «fisterna» ali soba za domačo družino. V zgornje nadstropje so peljale široke stopnice, ker majveč so zgoraj pisarili. Oskrbnik je imel le enega pisarja in enega sodnega (rihtnega) hlapca, pa se ta dva nista imela kaj opraviti. V stiroglatem stolpiču sta visela dva zvonica. Altanj je bil, kakor že rečeno, posvečen sv. Lenartu in štirinajstim pomočnikom.

Na gradu je bil večkrat velik shod. Na dan sv. Lenarta, ali nedelje za tem se tudi levitirali. Vselej je bilo pri farni cerkvi sv. Trojice oznanjeno da bo ta ali ta dan na gradu služba božja. Ljudje so kaj radi gor hodili. Dalje prih.

Novice iz selške doline.

Na mladeniškem tečaju v Selcih je primerjal Podlesnik čukarjko s sokolstvom. Rekel je, da imajo čuki ravnotako telovadbo in kroj kot Sokoli, samo s tem da se ločijo, da čuki hodijo v cerkev, Sokoli pa ne. Podlesnik pač slabo pozna naše čuke, ker tem je prav malo mar cerkev, ampak prav mnogokrat stoje za maše pred cerkvijo, ko se pa prične maša, pa «odkorakajo» v gostilno. Sploh se pa čuki s Sokoli še primerjati ne smejo, ker kar imajo dobrega, so vse od Sokolov prevzeli in se bahajo s tem, kot sraka s pavjim perjem. Pa tudi Podlesnik sam se je vsega, kar zna, naučil pri Sokolih, njegova iznajdba je samo to, da čuki hodijo skupno k obhajilu in da strežejo pri maši. To so pa naše tercjalke že davno dobro znale. Sokoli so narodna vojska, čuki pa duhovska straža. Telovadne organizacije imajo vsi narodi in povsod so naprednega duha, samo pri nas imamo ta čukarski nestvor, kjer pod krinko svobode ubijajo svobodo.

Rožnik je tudi prav hud na Sokole. Zadržič je nevesto nekega Sokola pri izpraševanju tako dolgo prešal, da mu je morala v obraz zagnati njegove čuke. Potem jo je pa pustil, samo hud je bil, hud.

Pravijo, da pojde Rožnik iz Selc, če ne bo kmalu policaja. Joj, kaj bo potem naša živinoreja počela.

V selškem domu je postala nevarna kriza, ker Janezek preveč Urško protežira.

Zaliloški župnik Eržen je šel v pokoj in so dobili novega, bojvitega župnika, Severja od Sv. Lenarta.

Marčič še vedno razgraja nad Železnikarji. Ne vemo, kaj možiček pravzaprav hoče. V cerkev hodimo, redimo ga, čemu neki rohni? Menda samo zato, da se mu trebuh strese, da lažje prebavlja.

Iz selške doline. Našim čitateljem je znano, da kaplan Janez Kepic, vodja Marijine družbe, «Orla» in izobraževalnega društva itd., rad vidi Kalanovo Urško. Ta parček seveda ni nikdar mislil, da se bode to tudi v «Gorenjcu» bralo, toda časi so moderni in od znamenitejših oseb mora vse v liste. Zdaj pa nekoliko naprej, in sicer kako se drzne dopisovati to kaplanče z Emico, ki je na deželne stroške gor nekje na Moravskem, ako obljubi srce Urški. Če je kaplan odkritosrčen fant, naj pokaže Urški, kaj mu Emica piše! Peče Emica že od nekaj goji simpatije do maziljenih gospodov in tedaj ni izključeno, da bi

kaka tajna ljubezen ne bila. Zato pa, draga Urška, ne pusti se varati od mlačnega kaplana, kateri ti je lahko vedno v nesrečo in nikdar v srečo. Seveda dolga Emica je bolj izobrazena in jo ima kaplan gotovo rajše, čeprav si ti lepša. Kričanske matere vprašamo, ali zaupajo svoje hčere, da bi hodile še naprej v kaplanijo k takemu vročekrvnemu kaplanu? Katera dekle ima še kaj časti v sebi, ne bode več prestopila praga kaplanij, tako pravijo vsi pošteni ljudje. Veste, gospod kaplan, kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na sonce in če ne boste tega upoštevali, vam bode moše bolj očistili Vašo kosmato vest, ker gradiva je še v rezervi. Zadnjič smo brali v „Gorenjcu“, da bi bil gospod Tomaž najbolj sposoben za cesarsko službo v Selcih in po različnih informacijah smo dognali, da je on sicer dober „špec“, pač pa ima to napako, da je preveč požrešen ne le na liberalne časopise, ampak še veliko bolj na pijačo in le žal, da ne zna Starmanova tepka govoriti. Bilo je nekako pred dvema letoma, ko je Tomaž pri tepki naenkrat na dve strani izpraznjeval svoj obsejni rezervar, in tak človek naj bi bil potem policaj, to ni inogoče. No, pa v Selcih ni tako natančno, samo da bode klerikalec nastavljen, potem pa naj bode, kakršen hoče. Frtičar je tudi začel pogosto frčati in zadnji čas bi že bil, da bi mu dali oče Prevc brco, ker Prevc je bolj svojeglašen, in si tudi od Tomaža ali Čoča ne bode pustil ukazovati. Tomaž bi rad videl, da bi „Lovro“ Podlonkom kmalu godbo brez licence imel, da bi ga ob kaj pripravil, ker tozadevne informacije so se že vršile. Tomaž, to si zapomni, kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade. Župnika Marčiča iz Železnikov smo zadnjič videli, ko si je ravno tobak nasipal v nos. Da nima ta človek nič lepših čednosti, smo že vedeli, da pa tudi „šnofa“, pa nismo vedeli. Ubogi Železnikarji imajo pa res smolo s tem župnikom. 10 krat 120, to je že lepo število in še posebno kronic, samo če se jih ima dobiti, prične človeku srce kucati, toda v nasprotnem slučaju ne, ker to bi vedel najbolj Miklavž, ki mu je pri zadnjih občinskih volitvah nad zmago srce od veselja poskakovalo.

Is Stare Osellce. Nas župnik Soukup je jako srborit mož, ki rad napada s priznice in se tudi pogostoma pravda. Ker je pri zadnji pravdi pogorel in plačal vse stroške sam, ko je namreč tožil neke povsem poštene fante, ki niso drugega zakrivil, kakor da so malo zapeli. Župnik jih je radi tega s priznice uprav po barabsko napadel in jih obtoval s „osli“, „prasiči“ itd. Fantje so šli po tej „lepi in kričanski“ pridigi k njemu v župnišče in ga vprašali, da naj pove, kdo je tak, kakor je opisoval v svoji pridigi. On seveda ni vedel nič povedati, ampak se jim je iztrgal in zaklenil. Nato pa je vložil proti njim tožbo radi „napada“ na njegovo osebo. Razume se, da je pred sodiščem podlegel, ker je hotel z lažmi, ki izhajajo iz njegovega fanatizma, zmagati. To ga pa grozno jezi in je radi tega iznova napadal z lece Amerikance, češ, da prinesejo iz Amerike nekaj denarja, potem pa pijejo in njega napadajo. Rekel je, da je oče takega, ki tako dela, Južez Iskarjot. No, župnik, te že razumemo: ako bi v Ameriki prisluzene novce nosili tebi in polnili tvojo bisago, potem bi bili vzor-kristjani. Ker pa svoj denar obračamo po svoji volji, smo pa prokleti. Mi ti svetujemo, da odnehaš od svojih neumnosti; imaš pač toliko masla na glavi, kakor noben drug Osličan, saj si že dostikrat imel priliko, se zagovarjati pred sodnijo. Ali se še spominjaš, kako si nekoč streljal, — kako si se včasih v kuhinji pretopal itd. Ako hočeš, bomo še vse to natančneje opisali in še veliko drugega. Ako hočeš imeti mir, ga moreš v prvi vrsti sama napraviti. Mi smo sicer povetjem pohlevne ovce, toda tako neumni nismo, da bi se tebi dali proustvoljno mesariti, tako je! Ako si razpoložen, pa še toži, pa ti vse to pred sodiščem dokazemo. Napreden Amerikanec.

Z Ribnega pri Bledu, 4. maja 1910. Vse je prav, kar je prav. Da bi nas Ribnjane pa kdo zasramoval in blatil v lepem tonu. Kakor se je razkoračil zelo vljuden dopisnik dne 28. aprila v „Domoljubu“, to presega pa že vse meje. Dobro vemo, odkod vse to izvira in zakaj. — Ni dovolj, da ste se nad Ribnjane obregnili z vašim strupenim presom — ampak vam je še celo „Ribenski dom“ na poti. Seveda ni vam naša krasna stavba všeč, ki jo je postavil Ribnjan. Skrbi vas, kdaj bo plačal „Ribenski dom“. Le mirni bodite! „Ribenski dom“ nima niti vinarja dolga. Dolg je edino na gasilnem orodju, ki znaša reci 2500 K. — Vas peče ta dolg. — No, pokažite moža, ki bode plačal ta dolg. Prepričani smo, da nam vi ne boste napravili te usluge. Škoda, zahvala za to vam bode ušla. Morda bo pa le šlo. Opiramo se na to, ker vas poznamo, da vas je sama človekoljubnost, pa vas uljudno prosimo, ako bi hoteli v lepih praznih sobah „Ribenskega doma“ trgovino s Kumerdejevo žavbo in s pristnim oljem razstaviti, ter ta univerzalna zdravila razpečevati. Čisti dobiček naj bi se blagohotno naklonil v poplačilo dolga — pa mirna Bosna. Brez zamere!

Gođovi prihodnjega tedna:

8. maja, Mihael, Budislav, Pribislava; 9. Gregor, Prvinica, Ljudmila; 10. Antonin, Njegoslav, Blažena, Bogomila; 11. Mamert, Lerka, Tešimir, Tihomil, Sobjeslav; 12. Pankracij, Stojmir; 13. Servacij, Dragomir, Dragoslav; 14. Bonifacij, Svetolik, Sardona, Boris.

V Kranju, dne 7. majnika 1910.

*** Državni zbor se zopet shaja.** Po zaslugi vlade je raztegnil počitnice zopet prav po nepotrebnem. Na dnevnem redu prve seje je vladna predloga o definitivni reformi opravičnika. Kakor znano, je bila lani izprememba državnozbornskega opravičnika po Krek-Kramarjevem predlogu le provizorično sklenjena za eno leto. Takrat je šlo pravzaprav le zato, da dobi Slovanska Enota, ki je gonila svojo nezmislno obstrukcijo, most, po katerem bi se mogla vrniti na delo. Ker je bila reforma le provizorična, so se za eno leto lahko sprejele tudi nekatere določbe, ki jih trajno ne bi mogla trpeti nobena svobodomselna stranka.

*** Poslanec profesor Masaryk je imel v sredo v Pragi shod,** na katerem je govoril o političnem položaju. Naglašal je potrebo češko-nemškega sporazuma, češ, da je sedanji češko-nemški boj za nevaren dostojnosti parlamenta. Češko-nemški sporazum bi koristil politični svobodi. Po Masarykovem mnenju se na Dunaju že opaža, da se Čehi in Nemci sili prepira. Masaryk je tudi zagovarjal reformo opravičnika.

*** Razpis ogrskih volitev se baje razglasi dne 7. t. m.**

*** Iz Egipta dehajajo v London zelo vznemirljiva poročila,** ki napovedujejo, da se pripravlja v Egiptu revolucija. Položaj je že tako napet, da se že boje vmešavanja Nemčije, če Anglezka krepko ne poseže vmes. Glede na neugodni položaj v Egiptu je angleški kralj Elvard nenadoma zapustil Biaric.

*** «Svoboda» v Rusiji.** V ruski dumi se pripravljajo zakoni, ki Židom popolnoma zapro vrata do izobrazbe. Vzeti jim hočejo sploh vsa državljanska prava in jim onemogočiti vsako sodelovanje v državnem in socialnem življenju. Izključiti jih hočejo od obiska srednjih in visokih šol, odvzeti pravico do odvetniške, zdravniške in uradniške službe.

*** O vstaji v Albaniji se poroča:** Vodja vstave Idris Sever je v enem zadnjih bojev padel. Odposlanci Arbanasov s Kosovega se trudijo, da bi spuntali Arbanase v okraju Malisija. V Peči, Prizrenu in Mitrovici se je razburjenje pleglo. — Uradna poročila turškega vojnega ministertva pravijo, da je v bojih koncem aprila, ki so se končali s tem, da so Turki zasedli sotesko Kačanik, padlo na turški strani strani 24 vojakov in 3 častniki, ranjenih pa je 89 vojakov in 5 častnikov. Vstasi da so imeli 500 mrtvih. V boju ob prehodu Černajevo so imeli po poročilih ministertva vstasi 250 mrtvih, dne 1. maja pri Nikovčema pa 60 mrtvih, dočim sta bila na turški strani le dva vojaka lahko ranjena. Ta vest pač ni zelo verjetna, čeprav je uradna. Turška vlada tudi zanika, da bi bili turški vojaki zažgali več srbanških vasi.

*** Vstaja v Albaniji.** Carigrad, 6. maja. Iz Albanije prihajajo mirnejše vesti. Armada gre za tem, da obkoli ostanke vstaskih čet in jih z lakoto prisili, da se vdajo. Novih čet ne pošiljajo v Albanijo. V Peči in Prizrenu je mir. Tuintam naznanjajo prebivalci «hujskače». V Kačaniku, Verisoviću in Giljamu je razglašeno vojno pravo.

Solun, 6. maja. Razširjena je govorica, da je Djakova v rokah vstasev. V Prizrenu so boje napada od Djakove. Od Gornje Morave se sliši grmenje topov, tam se baje razvija večja bitka.

Carigrad, 5. maja. Blizu Giljama so vstasi naskočili turški transport s strelivom, ubili šest vojakov in ranili 16; 120 so vzeli orožje in zaplenili 48 zabojev patron.

*** Katastrofalen potres.** London, 6. maja. Iz Novega Jorka se brzovjavlja, da je v Nikaragvi potres uničil mesto Kartago. Skoraj vse hiše so razdejane. Več kakor 500 oseb je pokopanih pod razvalinami.

Novičar.

Spomenik Lustru in Adamiču prepovedan! «Združeni narodni odbor» je predložil dne 27. avgusta 1909 c. kr. okr. glavarstvu za ljubljansko okolico osutek nadgrobnega spomenika Ivanu Adamiču in Rudolfu Lustru s prošnjo, naj ta osutek odobri in izda oblastvemu dovoljenje za postavitve pomenika. Na to vlogo ni bilo nobenega odgovora, pač pa se je privatno obvestilo odbor, da oblast nima nobenih pomislekov proti osnutku. Na to je odbor izročil izvršitev spomenika kiparju Svitoslavu Peruzziu. Dne 7. marca 1910 se je urgirala rešitev vlege z dne 27. avgusta 1909 in te dni je dobil «Združeni narodni odbor» uradno obvestilo, da c. kr. okr. glavarstvo dovoljenja za postavitve spomenika ne more dati. Obenem je v tem uradnem dopisu rečeno, da se odbor svari, da bi oddal izvršitev spomenika, preden bo oblast izdala definitivno dovoljenje, da se sme ta spomenik postaviti na grobu Adamiča in Lundra. S tem je toliko rečeno, kakor da vlada sploh ne bo dala dovoljenja, da bi se spomenik postavil na pokopališču!! Komentar si napravi lahko vsak sam!

Islet v Št. Jakob v Rožu, ki ga je namerala gorenjska sokolska župa dne 5. maja t. l., je c. kr. deželna vlada za Korosko prepovedala. Kaj je to, da je s tem kršila nam po državnih osnovnih zakonih zajamčene in po odobrenih pravilih nam še posebej priznane pravice? Ustregla je Nemcem, ki so kričali po svojih časopisih, kakor da jih kdo dere, in to je namen c. kr. deželne vlade za Korosko. Kakor nadomestek za prepovedani izlet, je priredilo telovadno društvo v Kranju izlet v Vintgar in na Bled. Na njegov poziv so se pridružila bratska društva z Bleda, Javornika, iz Radovljice, Škofje Loke in Tržica. Bilo je 78 izletnikov v kroju. Iz Radovljice, kjer so se sesli Kranjci, Radovljčani in dva Tržičana, smo krenili proti Lescam, Vrbi. Pred hišo svojega največjega pesnika Prešerna smo se ustavili in zaklicali po kratkem nagovoru njegovemu spominu: slava. Pot nas je peljala dalje čez Zerovnico in Zabreznico. Nekoliko pred Javornikom pri gostilni Mulej smo zavili s ceste in nastopili pot v Vintgar. Vintgar, to je nekaj velikega in lepega. Načuditi se ni mogoče tem krasotam tako velikanskim in tako veličanstvenim. Da, lepa je naša domovina. Prevzeti od veselja smo peli med šumenjem vode s lepi naši domovini. Nekaj po 2. uri popoldne smo prikoračili na Bled v Grad, kjer smo se ustavili v gostilni pri Ropretu. Pri obedu sta govorila brat Marincček iz Tržica in brat dr. Kušar iz Kranja. Prvi je rekel, da je zemlja, po kateri smo danes hodili, krasna; da je ni krasnejše pod sončcem, da je zdaj še naša last, da se je pa bati, da ne bi imela zanaprj kakor toži pesnik «groba» le še komaj za nas. Prelepa, prebogata, prekrasna in prerodovitna je ta dežela. To je njena napaka, ker miče vsakogar, ki jo je videl, da je peželi, da si jo prilaсти in podjarmi. Tudi rod, ki od nekaj stanuje že tukaj, je tak. Ali kazi ga napaka: premehek je. To hrabri in bodri tujca, da steza svoje prate čedalje huje in lakomneje po tej zemlji. Spoznati je treba vse krasote in lepote domovine, potem je bomo vzljubili, tako da nas ne bo mogla ločiti od nje nobena sila. Narod pa moramo okrečiti in ojačiti, da bo trvd, neizprosen mož jeklen, kadar brani je časti in pravde narodu, jeziku svojemu. Vedno morajo veljati pesnikove besede:

Od nekaj stanuje že tukaj moj rod,
Če ve kdo za druž'ga, naj reče od kod.

Da, ta zemlja bodi na veke zibelka našega naroda nikoli ne njegova raka. Po tem govoru je zadonela «Lepa naša domovina». — Brat dr. Kušar je rekel, da smo danes v Št. Jakobu na Koroskem med svojimi ljubimi brati, po katerih smo tako hrepenili. Ne nismo! Je moral priznati. C. kr. deželna vlada za Korosko nam je zaprla pot do svojih bratov. Kršila je s tem po državnih osnov. zakonih zajamčeno pravico, da se vsak državljani po vsaj državi memoteno giblje, da se zbira, in da goji svoje narodnost in svoj jezik. Toliko nezakonitosti samo, da se ustreže nemškemu časopisju, ki je kričalo, kaksna nevarnost preti velikemu nemškemu narodu od milijonskega naroda slovenskega. Ali ne damo se vstrašiti. Vse poizkusimo, in vse upravne pripomočke porabimo, da se nam zgodi pravica, o kateri se pravi, da je temelj kraljevstva. Neumljivo je, kako nam more braniti c. kr. deželna vlada za Korosko izlet v Št. Jakob v Rožu, ki je popolnoma slovenski kakor občine na Kranjskem, na Korosko, kjer stanuje naš narod, na Korosko, kjer ima gorenjska sokolska župa svojega člana — telovadno društvo Sokol v Borovljah. Ne obupajmo! Sokoli smo kakor Črtomirovi junaki.

Ni strahljivca v celem ni imel števili.

Ta govor je izzval burno in dolgo ploskanje. Na to smo korakali ob jezeru in se pripeljali v pripravljene ladje na drugo stran. Izlet dne 5. majnika 1910 je bil lep, da lepsi ne more biti in je gotovo dosegel svoj namen, kajti videli smo, da je naša zemlja prekrasna, da je vredna naše ljubezni, boja in znoja. Na zdar!

Kranjska podružnica «Slov. plan. društva» priredi svojim članom in članicam v nedeljo, 8. maja celodnevni izlet is Kranja črez mično Št.

Otročje oblekce

spomladanske in letenske
priporoča v največji
izberi in po zelo
nizkih cenah
trgovina

Iv. Pfeifer

velika zaloga modnega in
manufakturnega blaga.
oo Konfekcija. oo

Urške gore v prijazni Kamnik. Na št. Urški gori, odkoder se izletniku nudi krasen razgled po naši dijni Gorenjski, bode daljši odmor. Skupno kosilo je v Kamniku pri drobnoznanem in postrežljivem gostilničarju Kendi. Odhod iz Kamnika ob 5 uri popoldne po železnici. Zbirališče ob 6 uri zjutraj v Zvezdi. Prijatelji planinstva, dobro došli!

Olepljava mesta Kranja. K našemu poročilu o delovanju društva za olepljavo Kranja z okolice v št. 14., bi imeli še nekoliko pripomniti. Poleg tega, da se je uredilo vsa pota nanovo in iztrebilo vse slabo drevje in grmičevje, so se postavile tudi nove, lične klopice ter se je odstranilo stare. Železi bi le še bilo, da se napravi obgotovih, res nevarnih krajih po mogočnosti ograja. Na zgornji poti proti Fidrovi gostilni se je odvajal žleb za deževnico, kjer se je nakupičevalo največ smeti, prav praktično betoniral. Na spodnji poti pod gostilno «pri Bekselnu», obstoji tak žleb že dlje časa. Sedaj zida g. J. Fušo ob svoji hiši škarpe, tako da se bo na ta način prišlo v okoliš vednemu onesnaženju pota. Dalje se bo izkušalo doseči, da se v kotu pod prej imenovano gostilno, ne bo več odlagalo cestnega blata in prahu. Pa se nekaj! Kako primitivno si mislijo nekateri kranjski posestniki olepljavo mesta in okolice, nam kaže senožet, ki leži na vogalu tik pred železnim mostom, kjer se stikati cesta na Kokro in Pokopaljska cesta. Dotična senožet je ograjena z materialom, ki je pač vse druge, samo ne okusen in lep. Dasiravno je dotični posestnik dobil od mestnega županstva že večkrat nalog, da odpravi te kričeče kupe blata, se vendar ne zmeni za to. Kaj, ko bi ga društvo za promet tujcev in olepljavo mesta Kranja z okolico pri svoji prvi seji imenovalo za — častnega člana?!

Učiteljska konferenca za šolski okraj Kranj bo dne 9. julija t. l. ob 10. uri v šolskem poslopiju v Trzinu. Razen običajnih točk so na dnevnem redu tale poročila, oziroma predavanja: 1. Šolske postave (poročila g. France Luznar, nadučitelj na Primakovem pri Kranju) 2. Vzorni učitelj a) za mnogorazrednice (poročila g. Leopold Ferjan, učitelj v Olševku; b) za dvozrednice (poročila g. Ivan Jezeršek, nadučitelj v Krizih pri Trzinu); c) za trozrednice (poročila g. Lovro Perko, nadučitelj v Poljanah med Skofjo Loko); d) za štirirazrednice (poročila g. Janez Pezdic, ravnatelj v Kranju); e) za petrazrednice (poročila g. Miroslav Kramer, nadučitelj v Škofji Loki). — 3. Risanje po naravi (poročila g. Alojzij Novak, učitelj na deški šoli v Kranju).

Društvo za varstvo otrok in oskrbo mladine se sedaj okraj Kranj je imelo letni občni zbor dne 30. aprila t. l. popoldne v sodnem poslopiju v Kranju pod predsedstvom g. Ivana Pogačnika, delničarja svetnika in načelnika c. kr. okrajnega sodišča v Kranju. Poročilo objavljamo v prihodnji številki.

Nečloveške stvari ima neka mlada deklica v Kranju. Oče in mati jo trpinčita tako nečloveško, da se mora celo trda skala usmiliti ubogega dekleta. Pripoveduje se, da nečloveška, njena lastna mati priveže deklico k postelji, pa je pretepa tako, kakor ni dovoljeno tepsti niti živine. Polivajo jo menda tudi po glavi z vrelo vodo. Tukajnji policaj nam je pravil, da jo je enkrat moral odvezati, ko so ga zvečer poklicali. Neumevno nam je, zakaj se društvo za varstvo otrok tu ne gane, da bi rešilo ubogega solodolžnega otroka iz krempljev pozivljenih staršev. Naj bi se za ta slučaj saj pobrigalo državno pravdnitvo v Ljubljani. Ime teh dveh sirevežev je na razpolago.

Izlet v Trst. Narodna delavska organizacija priredi poučen in zabaven izlet v Trst s posebnim vlakom dne 8. maja t. l. Odhod iz Ljubljane ob 3:26 po noči, prihod v Trst ob 7:10 zjutraj; 9. maja odhod iz Trsta ob 2. ponoči in prihod zopet v Ljubljano ob 6. zjutraj. Voznina stane semintja v III. razredu 5:80 K v II. pa 8:80 K. Vzpored: I.) Prihod v Trst, sprejem gostov. II.) Od 8.—12. ure ogledovanje prosto luke, Lloydovega in vojaškega arzenala ter plinarne. III.) Ob 12. uri obed. IV.) Ob 3. uri ljudska veselica pri sv. Mariji Magdaleni Zgornji pri „Tirolcu“ z bogatim vzporedom; (godba, petje, ples, i. t. d.) Raz veseličnega prostora je krasen razgled na mesto, luko in morje. V.) Ob 1/8. gledališka predstava v „Narodnem Domu“. Izleta se lahko vdeležijo vsakdo, le do 5. maja mora vplačati gori navedeno vozno v društvenih prostorih „N. D. O.“ na kar dobi takoj legitimacijo proti kateri pa dobi na dan izleta vozni listek. Tako ugodne prilike za polet v Trst za ogledovanje vsah tamošnjih znamenitosti in naprav še ni bilo in je zopet ne bo. Tržaški Slovenci so nam obljubili storiti vse, da bode bivanje gostov med njimi kar najprijetnejše; podali bodemo roko tržaškim narodnim boriteljem, ter se navduševali ob njih požrtvovalnosti in vztrajnosti v narodnem boju. Naj toraj nihče ne zamudi te ugodne prilike in naj poleti z nami v Trst.

Občni zbor moške in ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda se je vršil v sredo, dne 4. maja t. l. v prostorih «Narodne čitalnice». Mesto zadržanega prvomestnega otvoril je občni zbor namestnik g. Makro Fock, ki pozdravi predvsem navzoče, ter poča potem besedo tajniku. Tajnik g. Josip Cvar poroča, da so bili na lanskem občnem zboru, dne 11. marca izvoljeni v

odbor prvomestnik g. Savnik Fran, tajnik g. Josip Cvar in blagajnik g. Josip Meden. Podružnica je stela 100 članov in sicer 6 pokroviteljev, 7 ustanovnikov in 87 letnikov. Nato poda poročilo tajnica ženske podružnice gđ. Janja Miklavčič. Ker je bil blagajnik zadržan poroča mesto njega g. Josip Cvar, da je znašala članarina K 174.—, prispevki k obrambnem skladu K 160 60, odkupnina od novoletnih voščil K 70 10 in doneski iz nabiralnikov K 442 32, skupaj torej vseh dohodkov K 847 02, katera svota se je po odbitku nekaterih izdatkov poslala osrednjemu društvu. Blagajničarka gđ. Nuska Sajovic poroča, da so znašali prispevki podružnice K 325.—. Pri nato vršilih se volitvah izvoljeni so bili za moško podružnico prvomestnikom g. Fran Savnik, tajnikom g. J. Tajnik in blagajnikom g. Josip Meden, namestnikom pa gg. Makro Fock, Josip Cvar in Rudolf Rus, za žensko podružnico pa prvomestnicam g. Leopoldina Savnik, tajnicam gđ. Janja Miklavčič in blagajničarkam g. Marija Pirc, namestnicam pa g. Matilda Majdičev, gđ. Nuska Sajovic in gđ. Fani Ulrichova. Nato povzame besedo odposlanec osrednjega društva g. prof. Jug, ki poroča o družbinem delovanju. Ko je govoril še g. dr. Josip Kušar, zaključil predsednik občni zbor. Gđ. Marta Šavnikova deklamirala je zelo lepo Simon Gregorčičovo pesem «Blagovestnikov», nakar je zapel mešani zbor «Narodne čitalnice» Naše gore, Dolenjska in Barčica.

Z Bohinjake Bistrice nam pišejo: Dolgo smo se povpraševali kaj je šel studirat naš nadučitelj Martin Humeč. Sedaj smo zvedeli. Deželni odbor ga je poslal na neko nemško sadjarsko šolo, kjer se bo učil dva meseca — potem postane sposoben za sadjarskega nadzornika za Kranjsko. Sedaj pridejo zlati časi za naš kranjsko kmeto. G. Piber so dober gospodar, ker znajo tako lepo skrbeti za svoje ovčice. Kdor zna, pa zna.

Z Boh. Bele smo prejeli: Sedaj bo vendar enkrat razpisana nadučiteljska služba, kajti naša učiteljska-voditeljska je naredila drugo skušnjo in — sedaj bo šlo, Kranjska pravičnost?!

«Društvo za promet tujcev v Radovljici» ima svoj letosnji občni zbor v Lescah pri Wuchererju dne 12. t. m. ob pol 6. uri popoldne. K obilni udeležbi vabi odbor.

Pri naboru v Trzinu je bilo potrjenih 29 mladeničev izmed okrog 130, ki so prišli na nabor.

Umrli je v Kranju gospa Jerica Sinkovec, rojena Hafner, soproga tukajšnjega uglednega meščana g. Antona Sinkovca, po kratki bolezni. Naše sožalje! — V Gradu pri Cerkljah je umrl posestnik Ivan Barle. N. v m. p.!

Občinski odbor na Bohinjski Bistrici je dne 24. aprila soglasno izvolil častnim občanom gg. dr. Valentina Krisperja, odvetnika, v priznanje mnogovrstnih zaslug za povzdigo tujkega prometa v občini, dr. Lampeta in dr. Vladislava Pegana zaradi nekkih pravnih (!) zaslug.

Izšrobani porotniki za drugo dobo porotnega zasedanja v Ljubljani so naslednji gospodje z Gorenjskega: Ivan Bergant, trgovec in posestnik v Stari Loki; Edvard Dolenz, trgovec in posestnik v Kranju; Ivan Debevc, orožniški stražmojster v pok. in posestnik v Kamni gorici; Franc Dolžan, posestnik in gostilničar v Radovljici; Franjo Kocjančič, posestnik na Dovjem; Josip Kenda, gostilničar in posestnik, in Josip Klemenčič, trgovec, oba v Kamniku; Josip Kuralt, trgovec v Gornjih Domžalah; Ivan Legat, posestnik na Jesenicah; Ivan Legat, posestnik in restavrador v Lescah; Anton Mrak, posestnik in župan v Predtrgu; Anton Müller, trgovec v Stobu; Josip Pogačnik, posestnik v Radovljici; Lovro Sušnik, posestnik v Škofji Loki; Anton Slatnar, trgovec v Kamniku, in Jos. Seidl, mesar in posestnik v Sp. Šiški.

V Dražgošah je umrl znani posestnik Gregor Jelenc, po domače Bešter. Bil je priprost in pobožen mož, pa vedno naprednega in samostojnega mišljenja. Naj v miru počiva!

Gledališko predstavo s petjem priredi Prostovoljno gasilno društvo v Begunjah v nedeljo, 8. maja 1910 v Gasilnem domu. Spored: 1. Petje. 2. Dragocena ovrtnica. Veseloigra v enem dejanju. 3. Brat Sokol. Šaloigra v enem dejanju. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer. Vstopnina: Sedeži I. vrste 1 K, sedeži II. vrste 70 v, stojišča 40 v. Čisti dobiček je namenjen za društveno blagajno. K obilni udeležbi vabi odbor.

Papir iz Medvod. Ko je zgorela papirnica v Medvodah, je splavala ogromna množina papirja po Savi. Voda je nesla velikanske zavoje trdo sprešanega papirja, na katerih so bile osmojene in sežgane le gornje in spodnje plasti, dočim je bila sredina dobro ohranjena. Te zavoje so nekateri Posavci lovili in neki gostilničar se hvali, da ima papirja za celo življenje dosti, pa še sinu, pravi, ga bode ostajalo.

Bilanca zimskega športa v Bohinju. Bohinj vedno bolj stopa na pozornost in nadejati se je, da v najkrajšem času doseže med svetovnimi zimskošportnimi kraji uvaževanja vredno mesto. To se je pokazalo zlasti pretečeno zimo. Cela Evropa je trpela radi izvanredno neugodne zime. Ravno ta zima je bila za Bohinj najboljša poizkušnja, ki je pokazala, da se nade, stavljen v Bohinj glede razvoja zimskega športa, morda v najkrajšem času nad vse pričakovanje izpolnijo. Kljub skrajne neugodni zimi je tudi letos obiskalo

Bohinj po zimi nad 2000 tujcev. Seveda je k temu pripomoglo mnogo tudi ravnateljstvo državnih železnic v Trstu, ki je, vpoštevajoč pozornost kranjske deželne zveze za tujski promet in delavskega ministrstva, vpeljalo iz Trsta posebno športne vlake. Vseled tega se sme pričakovati že v najbližji bodočnosti najugodnejši razvoj Bohinja po zimi. Ravnatelj državnih železnic v Trstu dvorni svetnik Galombos in vladni svetnik dr. Auferdeniček sta se osebno zanimala za razvoj Bohinja in železniskih zvez, ki bodo v doglednem času tudi državnim železnicam donosale dobička. Kljub slabi zimi torej lahko trdimo, da je pretečena sezona jako ugoden napredek za Bohinj. Zanimivo je gotovo, da se je na Bohinjski Bistrici tamošnji kolar takorekoč že specializiral za izdelovanje Bohinjskih sank, ki so našle priznanje v vseh športnih krogih in ki vsled tega obetajo postati izvozno blago. Železi bi bilo le, da se vsi na zimskem športu v Bohinju prizadeti krogi kar najbolj zanimajo za nadaljni razvoj in po svojih močeh pripomorejo k temu, da se čimprej na celi črti izvedejo že zasnovane zimskošportne naprave. S tem ne bodo koristili samo sebi, koristili bodo celokupnosti, ker na ta način dosežejo blagostanje ljudstva in svetovno ime kraja.

Istrska vina pridobivajo počasi a konstantno na vrednosti. Vzrok je temu največ to, da je lanskeletni pridelek vsled ugodnega vremena za časa bere v kvalitativnem oziru dobro izpadel ter ni najmanjše ne zaostaja za predlanskim. To in pa dejstvo, da je kvaliteta drugih vinskih krajev letos zelo slaba, ker je ondi provzročilo vedno deževje za časa bere gnilobo grozdja, je vzrok, da je povpraševanje po istrskem vinu letos zelo veliko. Ali kakor povsod, tako tudi v Istri niso vsa vina enaka. V krajih, koder je lega ugodnejša, se pridelava seveda boljša vina. Tako so n. pr. v okolici Kopra, Voloska, Buzeta in Pulja posebno dobra, kar tudi A. Teleki v svoji knjigi „K. A. Hellentahls Hilfsbuch für Weinbesitzer“ priznava. Istrska vina lahko delimo na dve vrsti, to je vrsta, ki se rabi za rezanje, takozvani „Verschnittwein“ ter namizno. Prvo je seveda mnogo cenejše ter je pridelano po starem primitivnem načinu. To vino vre na tropinah, vsled tega ima nekako ostrejši okus, a se da zaradi tega za rezanje dobro uporabljati. Druga in boljše kvaliteta pa je namizno. Ta vrsta se pridelava po novem načinu. Večinoma izbrano grozdje se uporablja zanj, ali ne vre na tropinah. Z malimi izjemami se prideluje le v večjih kletih, katera so urejena z vsemi modernimi pripravami, koder se kletarstvo racionalno izvršuje. To so takozvane vzorne kleti, katerih glavni namen je, pokazati producentom na praktičen način, kako treba pripravljati vina in kako gojiti. Od časa do časa se vrše tu tudi predavanja, katera imajo zelo lep uspeh. Železi bi bilo, da se na istrske pridelke polaga malo več važnosti, ter mesto da se kupuje v tujih krajih, koder se jih često drago plača, in dostikrat dobiva slabo kvaliteto, kupuje v domačem kraju. Glede nakupa istrskih namiznih vin prosimo, obrniti se na „Potrošno obrtno gospodarsko društvo v Buzetu“.

Nevo odkrite jame v Moravskem Krasu. V binkostnih praznikih bodo slavnostno otvorjene novo odkrite jame v Moravskem Krasu, jami «Punkvina» in «Katarinaka». Obe je odkril jamski odsek «Prirodnoznanstvenega kluba v Bruu» pod vodstvom speleologa dr. Absolona. «Punkvino», ki sega do Postega žleba blizu istoka Punkve, dne 26. kimovca 1909, «Katarinako», ki je pedeljšek znane «Katarinske stolice» v Suhem žlebu, dne 10. vinotoka 1909. Nove jame se odlikujejo po krasnih kaplinah in zelo lepim in velikim dvoranah, so dobre urejene in električno razsvetljene in bode gotovo privlačna sila srednje Evrope. Oficijalna otvoritev novih jam se vrši v soboto, dne 14. vel. travna in so k nji povabljeni češki in druge znanstvene korporacije in češka narodna društva. V nedeljo, dne 15. vel. travna bode izročene jame javnosti.

Povedenij v Srbiji. Spodnje kraje Srbije je zadela velika povenjenj, ki je povzročila veliko škodo. Železnica iz Lapovega v Kragujevac je hudo poškodovana. Kralj je daroval prizadetim krajem 4000 dinarjev, državne podpore se je dalo za prvo potrebo 20.000. Poškodovanih je mnogo poslopij, več ljudi je ponesrečilo. Ekspresni vlak se je moral ustaviti v Beogradu. V Ljubljani se je sestavil posebni odbor.

Senzacionalen poročil. Nekoliko let potujeta dve zrašeni devojki — sestri B'ašek po svetu. Doma sta s Češkega in kamor gre ena, tja mora tudi druga, ker sta zraščeni. V soboto sta prišli v bolnišnico v Prago, ker je ena tožila, da jo boli trebuh, Trdila je, da se je najbrž zopet oglasila stara ledvična bolezen. Zdravniki pa so izjavili, da bo nekaj drugega in res je še isto noč povila zdravo in normalno žensko dete. Druga sestra je izjavila, da ni čutila prav nobenih bolečin ter ne ve nič.

Ob sklepu lista.

Angleški kralj Edward je danes ponoči ob 12 26 umrl. Imel je hud bronhijalen katar, ki ga je po dveh dneh zadušil. Star je bil 69 let.

Nihče ne bi mislil

da se dajo Pekatole na toliko načrno pripravljati, kot daje navodilo kuharska knjizica, ki jo vsakomur brezplačno pošlje. Prva kranjska tovarna testenin v Ilir. Bistrici. 72 43 3-3

† Polkovnik Mašina umri. Po daljši mučni bolezni je v Beogradu umrl vpokojeni polkovnik Aleksander Mašina, ki je bil l. 1903. glava in duša zarote proti kralju Aleksandru in kraljici Dragi. Po umoru kralja Aleksandra in kraljice Drage je bil na pritisk angleške vlade s štirimi svojimi tovariši vpokojen.

† Eksplozija v tovarni vžigalce. Iz Segedina brzojavljajo: V tovarni za vžigalce grofa Palffyja je eksplodiral kotel. Vsa tovarna sosednjimi hišami je zletela v zrak. Ubitih je 11 oseb, med temi 8 mladih deklet, ranjenih pa 21. Ranjence upajo zdravniki ohraniti žive. Med prebivalstvom je nastala prava panika. Neka nena ženska se je tako prestrašila, da je jela govoriti in klicati na pomoč.

Zagrebski
Franck kot tovarniško znamenje
priporočujemo kot priznani najboljši pridatek za kavo!

Mlado, staro,
Vsak pove:

Ta pa je za me!
Ker se samo ž njim krepčam,
Vedno zdrav želod'c imam!

Najboljši želodčni liker!

sladki in grenki.

Ljudska kakovost liter K 2-40.
Kabinetna kakovost „ „ 4-80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Svarimo pred ponaredbami!

121 Rojasnilo in poziv.

Neki nesramni in škodoželjni lažnik dovolil si je v listu „Jutro“ od dne 1. maja števil. 60 izdati novico iz Žirovnice, da imam v svoji trgovini v zalogi vžigalce „Südmarke“ in omenja nadalje, da je poslal g. Kunaver iz Sela za gostilno Jegličevih naslednikov ponje.

Na tako nečasten, zavraten napad nevoščljivega lažnika pozivljam, naj mi dokaže, da sem imel kdaj nemške vžigalce v zalogi in za njegov trud in dokaz sem pripravljen plačati 200 kron kazni za Ciril-Metodovo družbo ali pa, če bi kruhazavidljivi obrekovalec želel za sebe, njemu.

Na noge tedaj, hudobni lažnik, tukaj zaslužiš hitreje 200 kron kot z zlobnim obrekovanjem moje trgovine skušaš napeljavati vodo na svoj mlin.

Franc Kalan.

Ne zabite Ciril-Metodove družbe!

Poštenega in spretnega blapca

sprejme takoj
tiskarna Ivan Pr. Lampret v Kranju.

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je Vsemogočni poklical našo ljubljeno soprogo, oziroma mater, sestro in teto, gospo

Jerico Šinkovec
roj. Hafner
posestnika soprogo

po dolgi, mučni bolezni, prevideno s svetimi zakramenti za umirajoče, danes zvečer ob 11. uri v boljše življenje.

Pogreb predrage ranjke boče v četrtek, dne 5. maja 1910 ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Sv. maše-zadušnice se bodo brale v tukajšnji župni cerkvi.

V KRANJU, dne 3. maja 1910.

Anton Šinkovec, soprog. Anton, Bogomir, sinova. Jakob, Matevž, Anton in Marija Hafner, bratje in sestra.

Zahvala.

Za obilne dokaze iskrenega sočutja ob bolezni in smrti naše ljubljene soproge, matere, sestre, oziroma svakinje in tete, gospe

Jerice Šinkovec roj. Hafner

izrekamo tem potom najtoplejšo zahvalo vsem darovalcem krasnih vencev ter vsem, ki so spremili drago pokojnico na zadnjem potu. Zlasti pa se zahvaljujemo sl. Narodni čitalnici iz Kranja in gg. pevcev za ganljive žalostinke.

Kranj, dne 6. maja 1910.

Zalujoči ostali

Priložnostni nakup!

Hiša na Bledu. Dobro obiskana restavracija s sobami za tujce. Poletni in zimski obrat. Ker je pred kratkim pogorelo podstrešje, se jako ceno proda. Več se poizve v pivovarni Mayr, Kranj.

Ia. Roman-cement najceneje

Ustanovljeno l. 1845.

najstarejšo in najboljšo znamko južnoavstrijske monarhije ponujajo tovarne za Roman- in Portland-cement O. WITHALM NASL. v Laškem trgu (Štajersko). 116 6-1

? Pristava z vrtom

v Kokriškem predmestju z majhno prezidavo pripravna tudi za stanovanje --- se iz proste roke takoj proda. 117 3-1

Več se izve v upravnistvu „Gorenjca“.

Čitajte in priporočajte!

„Več luči!“ Zbirka prav potrebnih, potrebnih, poučnih in aktualnih spisov za slovensko ljudstvo. Izhaja periodično, najmanj štirikrat na leto.

1. snopič: **Cerkvene pristojbine ali štolnina** z dodatkom **Kako se določa kongrua?**
2. snopič: **Kako naj sina oprostim vojašine** in **druge važnejše določbe glede vojaške dolžnosti.**
3. snopič: **HALLEYJEV KOMET (REPATIČA)** S sliko! ali S sliko! **Ne bo nas še konec 19. maja 1910.**

Cena vsakemu snopiču 30 v, s poštn. 40 v.

Dobiva se v založni tiskarni Iv. Pr. Lampret v Kranju ter v knjigarnah in trafikah.

KINEMATOGRAF!

V dvorani hotela „Nova Pošta“ v Kranju.

V soboto in sredo nov spored.

Spored od 7. do 10. maja:

Frankobrod ob Meni.

Drovarja se je oropalo sreče.

Zakoni usode.

Tu so strahovi.

Spored od 11. do 13. maja t. l.:

Moderna idila v Benetkah.

Črna roka.

Iz opere „Mignon“.

Posledice zoeplene kisline.

K obilni udeležbi vabi najljubnje

ravnateljstvo.

Hiša v Radovljici

št. 47 nasproti gostilne pri Hirsmanu se proda. Lastnik Oton Homan. Istotam se proda tudi

tri konje.

Glace rokavice
Prašne plašče
Predpasnike
Bluze Krila

Po prav ugodnih cenah prodaja

I. Pfeifer
trgovina modnega in manufakturnega blaga. Konfekcija.

110

Glace rokavice
Prašne plašče
Predpasnike
Bluze Krila

Hranilne vloge

se obrestujejo po 5 odstotkov. Izdaja hranilnih znamk.

Avstr. hranilna, kreditna in stavbena družba

reg. zadruga z om. poročtvom.

Centrala Dunaj, 6. Theobaldgasse 4. — Uradna kontrola.

Domače hranilnice

se dobe zastoj. 103 52—5

Gorenjci! Zahtevajte „Gorenjca“ po vseh gostilnah in kavarnah!

Hiša naprodaj v Kranju št. 51

dvonadstropna z lepo prodajalno, posebno dober prostor za peka. 112

Več pove lastnik Ivan Potušek, brivec.

Popolnoma varno in najbolje naložite svoj denar v

Kmečki posojilnici v Ljubljani

nasproti Figovca :: v lastni hiši :: Dunajaka cesta.) Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po 4 1/2 %.

!! V kmečki posojilnici je naloženo !!
!! že nad 15 milijonov kron. !!

Rezervni zaklad čez 800.000 kron.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov. Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog. 26—10

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar

Novost!

Pravkar je izšel v založbi tiskarne Iv. Pr. Lampreta v Kranju

2. snopič „Več luči“

Zbirka prav potrebnih, poučnih in aktualnih spisov za slovensko ljudstvo, pod naslovom

Kako naj sina oprostim vojaške službe in druge važnejše določbe glede vojaške dolžnosti.

Kolesa „Pancer“

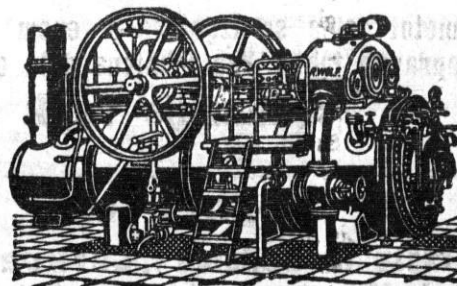
so najboljša in najtrpežnejša. To so dokazale izkušnje. Dobi se jih pri meni od 70 gld. ali 140 kron naprej s prostotekom (Freilauf). Dobi se tudi vse drugo kar se rabi pri kolesih.

Popravila se izvršujejo hitro in zanesljivo. Potem se dobi pri meni tudi vsake vrste umetni ogenj, rakete, žablce ter vsake vrste harmonike in drugo.

Paul Bizjak

1073-3 Kranj šte. 102.

Linc 1909: zlata kolajna najvišje priznanje

R. Wolf Magdeburg Buckau

Filialka Dunaj, Dunaj III, Am Heumarkt 21

Vozeči in stoječi polnoprarni in patentirani

lokomobili na vroči par

z 10 do 800 konjskih sil.

Najbolj gospodarski, najtrpežnejši in najsigurnejši stroji na moč za 249 26—15

vse industrijske in gospodarske obrate.

Skupna izdelava nad 650.000 PS

Ljubljana

Prešernova ulica št. 9

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernova ulica št. 9

uljudno naznanjata, da je zaloga za pomladansko sezono tako v oblekah za gospode in dečke kakor v konfekciji za dame popolna in se priporočata za prav obilen poset, zagotavljajoč točno in solidno postrežbo.

71 6—6

Najbolj varno naložen denar v celom političnem kranjskem okraju!!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

736—10

Splošni rezervni zaklad (lastno premoženje) nad **246.000 kron.**

Koncem leta 1909: Stanje hranilnih vlog nad 4,550.000 kron, posojil na zemljišča 2,960.000 kron ter posojil občinam 484.000 kron.

Ta najstarejši denarni zavod v Kranju uraduje na rotovžu vsak delavnik od 8. do 12. ure popoldne, ob smanjih in tržnih dneh pa tudi od 2. do 4. ure popoldne.

4%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvigljene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da se hranilne vloge res varne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krome.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih hranilnic in posojilnic kot gotov denar, ne da bi se prekinilo obrestovanje.

Kamnoseški izdelki iz marmorja za cerkvene in pohištvene oprave, spominki iz marmorja, granita ali sijenita, apno živo in ugašeno se dobi pri

Alojziju Vodniku Ljubljana Kolodvorska kamenarskem mojstru = ulica =

Konc. zobarski atelje

ni več v Kranju

od sedaj nadalje samo v

Ljubljani

Stritarjeva ulica 7.

Konc. zobotehnični atelje

O. Seydl

44 52-18

75 26-9

Prva tovarna

TOKAJSKEGA KONJAKA

naznanja s tem p. občinstvu, da je njen destilat za mesto Kranj, Škofjo Loko in Trzin pri gosp.

F. Dolenz v Kranju

depozitirala, ter ima izključno samoprodajo le tvrdka Dolenz. Steklenice za pokušajo so po 40 vin. in se dobijo pri g. Dolenzu.

: Edini :

zobozdravniški :. atelje
tehniški

v Kranju dr. Eduard Globočnik

v isti hiši, kjer je lekarna.

Umetni zobje se izgotove v enem dnevu, popravila v nekoliko urah, začasna popravila takoj. Vsa tehnična dela oskrbuje preizkušen zobotehnik, Solidno delo.

Ordinacije vsak dan, tudi ob nedeljah. 220 52-35

Pozor!

Izšla je knjižica „Cerkvene pristojbine ali štolnina“ z dodatkom „Kako se določa kongna?“ Cena 30 vin.; po pošti 40 vin. Dobi se v fiskalni lo. Pr. Lampreta v Kranju.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškova ulica št. 4.

Stavbeno-omejno in konstrukcijsko kijačvarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vešna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Specijaliteta:

83 52-8

valjični zastori (Rollbalken).

Loterijska srečka dne 30. aprila t. l.

Gradec 50 84 85 41 71

Avstrijska specialiteta

I. vrste so svetlovnoznani 87 12-8

Maršnerjevi žumeci limonadni bonboni (z okusom malin, citrone, jagod, češnje in dišeče perle) v svrhu priprave izvrstne brezalkoholne pijače.

Edino pristni s to varstveno znamko.

Edino pristni s to varstveno znamko.

Dobe se povsod, kjer so nalepljeni lepaki s to znamko. Tudi vsak bonbon ima to znamko. Letna poraba več nego 60 milijonov komadov. Lu-sin, parfimira dihanje. Klafron, najfinejša delikatesa sveta. Bouchées à la Reine. Peppermint-Losen-družba. Vseh vrst mleka in čokolad za kuhanje izvrstne kakovosti priporoča Prva češka akc. dr. orient. sladkornih in čokoladnih tovarn na Kraljevih Vinogradih prej

A. MARŠNER

Glavna zaloga na Dunaju: Josip Katz, VI., Theobaldgasse 4.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 %

Rezervna zaklada
iznaša:

K 92.000

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/4 %, ali z 1 % amortizacijo, na menice pa po 6 % :: Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

192 52-89

Denarni promet
v letu 1908:

K 5.000.000

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uradije se v centrali in v podružnici

vsak dan od 8.—12. ure dopoldne in od

2.—6. ure pop. izvzemši nedelje in praznike.

Poštno-hranilnični račun centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah št. 75.299.